

พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขต
จตุจักร กรุงเทพมหานคร

Ethical Behavior of Administrators in Schoolnetwork 21 Bangkok North Group
Underchatuchak District Bangkok

ประภาภรณ์ เถาแก้ว
Prapaporn Thaokaew
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
e-mail: thaokaewprapaporn@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร (2) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ทำงาน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนของโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร จำนวน 181 คน ได้มาโดยการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีความเที่ยงตรง (Validity) อยู่ระหว่าง .80-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับเท่ากับ .94 สถิติที่ใช้ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่ t-test และค่าเอฟ F-test

ผลการวิจัยพบว่า (1) พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือด้านการครองตน ด้านการครองคน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านการครองงาน ตามลำดับ (2) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน พบว่า เพศชายมากกว่าเพศหญิง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านงานครองงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการครองตน ด้านการครองคน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (3) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างประสบการณ์ทำงานกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน พบว่า ด้านการครองคน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการครองตน ด้านการครองงาน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: พฤติกรรมเชิงจริยธรรม ผู้บริหารโรงเรียน

ABSTRACT

The objectives of this research were: (1) To examine ethical behavior of administrators in school Network 21 Bangkok North Group under Chatuchak District Bangkok, and (2) To compare ethical behavior

of administrators in school Network 21 Bangkok North Group under Chatuchak District Bangkok as classified by gender and work experience.

This research was a survey research. By using Krejcie and Morgan's sample size determination table, the research selected the sample, 181 teachers North Bangkok Group of in School Network 21 under the Chatuchak Office, Bangkok Metropolis. The research instrument was a questionnaire on ethical behavior of administrators in school Network 21 Bangkok North Group under Chatuchak District Bangkok. It was a 5-level scale with the validity of the questionnaire ranged from .80 to 1.00 according to IOC index of Consistency and the reliability of .94. The statistics used for analyzing the collected data were frequency, percentage, mean, Standard Deviation, t-test and F-test.

The major findings were as follows: (1) ethical behavior of administrators in school Network 21 Bangkok North Group under Chatuchak District Bangkok was at high level in whole and in part. After item analysis, it was found that the listed mean scores in order from the highest to the lowest were self-management, man management and the aspect with the lowest mean score was job management respectively, and (2) The comparison results of the ethical behavior of administrators in school Network 21 Bangkok North Group under Chatuchak District Bangkok showed that, as classified by gender, the teachers' opinions were different in whole and in part. After item analysis, it was found that the teachers' opinions towards job management were statistically different at the .01 level of significance. Their opinions towards self-management and man management were insignificantly different.

Keywords: Ethical Behavior, administrators school Network 21 Bangkok North Group

บทนำ

บุคลากรที่สำคัญของทุกประเทศอาชีพหนึ่งก็คือครู-อาจารย์ที่ได้กระทำหน้าที่ของผู้ที่อบรม สั่งสอน เป็นแบบอย่างให้กับเด็กเยาวชนหรือผู้ที่ต้องการเข้าไปเพื่อรับองค์ความรู้ในสรรพวิทยาต่างๆ ทั้งความรู้และพฤติกรรมของเป้าหมายเพื่อให้ผลผลิตที่ได้ออกไปสู่สังคมตามความคาดหวัง อาชีพครูหรือครูอาชีพ หรือจะมีคำเรียกว่าอาจารย์ ผู้ที่ได้ถ่ายทอดความรู้ในศาสตร์และสาขาต่างๆ มีมาตั้งแต่สมัยกรีกโบราณ ในสมัยนั้นอาจจะเรียกว่านักปรัชญา อาทิ ฮาเลส โสเครตีส เพลโต อริสโตเติล ในสมัยก่อนมีปรากฏถึงเรื่องค่าตอบแทนของผู้สอนที่เป็นเงิน ตำแหน่ง ยศและผลประโยชน์ ขณะเดียวกันระบบการสอนสมัยก่อน ผู้ที่มีความรู้ ปัญญาและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ก็ถ่ายทอดความรู้ อุดมการณ์ หรือสิ่งที่เป็นสัจจะความจริงให้กับโลกของเรามาจนถึงทุกวันนี้ จริยธรรมกับความเป็นครูเป็นบทสะท้อนให้เห็นถึงการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ที่กำหนดให้ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคน ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการเรียนการสอนให้ผสมผสานสาระความรู้ต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน โดยเฉพาะการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ดีงามให้แก่เยาวชน ปัจจุบันสังคมมีการแข่งขันสูง มีการแก่งแย่งทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด ประชาชนมีจำนวนมากขึ้น สภาพเศรษฐกิจฝืดเคือง ความหลากหลายของวัฒนธรรมต่างชาติและนวัตกรรมที่อยู่ในสภาพที่ก้าวกระโดด ทำให้พ่อแม่ต้องแข่งขันกันประกอบอาชีพ จึงไม่มีเวลาที่จะเลี้ยงดูบุตรหลานเท่าที่ควร เด็กบางคนถูกผู้ปกครองทอดทิ้งเพื่อไปทำงานในต่างถิ่นและถูกเลี้ยงดูแบบปล่อยปละเลย จึงทำให้เด็กมีปัญหา ทั้งสุขภาพจิต สุขภาพกาย ด้านการเรียน และโดยเฉพาะคุณธรรมจริยธรรม และจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และผู้ที่รับผิดชอบการจัดการศึกษานั้นมี

ความปรารถนาดีในการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนดี เรียนเก่ง มีความรู้คู่คุณธรรมสักเท่าไร ก็ยังไม่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรมและจริยธรรมได้ คือ “ครูนั่นเอง” นอกจากจะสอนเก่ง มีใบประกอบวิชาชีพ และมีความรู้แล้ว ต้องมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดี มีความเป็นครูสูง (พินัย วิถีสวัสดิ์, 2563: 3)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาในเชิงบวกในการบริหารงานของโรงเรียน และการปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีกับตนเอง ชุมชน สังคม โดยทั่วไปเพื่อยกระดับการบริหารงานของโรงเรียน โดยให้สอดคล้องกับคำกล่าวทางพระพุทธศาสนาที่ว่า “เป็นตัวอย่างที่ดีมีค่ายิ่งกว่าคำสอน” และนำส่วนดีทางจริยธรรมไปปฏิบัติในการบริหารงานของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านการครองตน ครองคน และครองงานของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านการครองตน ครองคน และครองงานของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ทำงาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านการครองตน ครองคน และครองงานของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร จำนวน 3 ด้าน คือ 1) ด้านการครองตน 2) ด้านการครองคน และ 3) ด้านการครองงาน

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนของโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร จำนวน 340 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนของโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร จำนวน 181 คน ได้มาโดยการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejice and Mogan, 1970 pp.607-608)

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วยตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ดังนี้

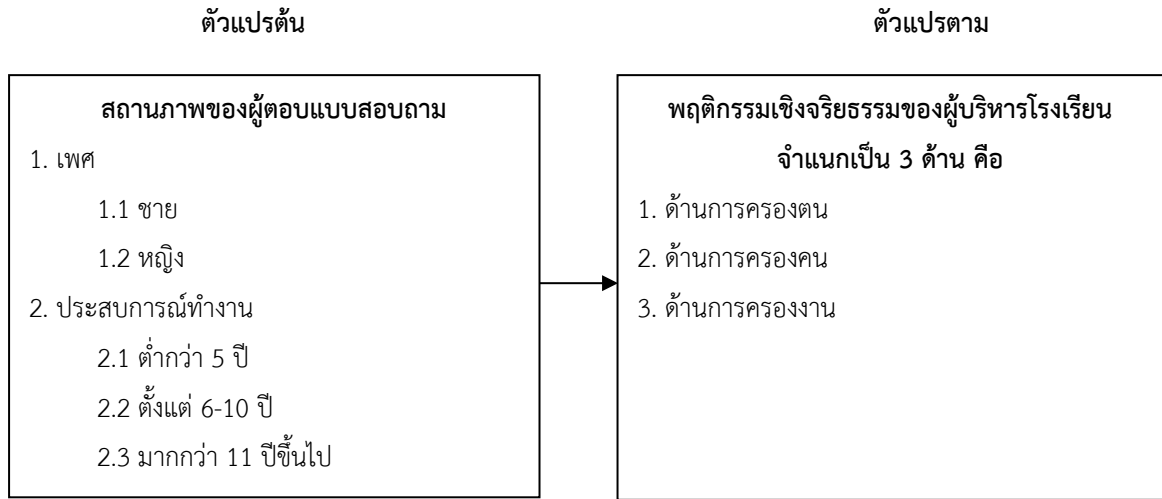
3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยเพศ และประสบการณ์ทำงาน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านการครองตน ครองคน และครองงานของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร จำนวน 3 ด้าน คือ 1) ด้านการครองตน 2) ด้านการครองคน และ 3) ด้านการครองงาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา วรรณกรรม เอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

และนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและผลการวิจัยของงานวิจัยของ สลิลทิพ ชูชาติ (2556) มาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ดังนี้

ภาพที่ 1: กรอบแนวคิดในการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการครองตน ด้านการครองคน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการครองงาน ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศกับระดับความคิดเห็นพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน พบว่า เพศชายมากกว่าเพศหญิง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านงานครองงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้าน การครองตน ด้านการครองคน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างประสบการณ์ทำงานกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน พบว่า ด้านการครองคน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการครองตน ด้านการครองงาน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

มีบางประเด็นที่ยังไม่ชัดเจน ผู้วิจัยอภิปรายผล ดังนี้

1. พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการครองตน ด้านการครองคน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านการครองงาน ตามลำดับ

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผลการวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านการครองตน ด้านการครอง

คน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านการครองงาน ตามลำดับ แสดงว่าพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ มีหลักการปฏิบัติที่เป็นตัวอย่างกับผู้ได้บังคับบัญชา เป็นตัวอย่างที่ดีมีค่ายิ่งกว่าคำสอน ปฏิบัติตนตามครรลองครองธรรม ยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนา ด้านพรหมวิหาร 4 เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา และมีการกระทำทำที่ที่แสดงออกของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ที่แสดงออกมาให้เพื่อนร่วมงานสามารถสังเกตเห็นได้ในเรื่องกริยา ท่าทาง มารยาท สอดคล้องตามหลัก ขรวาจาธรรม ได้แก่ 1) สัจจะ คือ ความจริง พูดจริง ทำจริง 2) ทมะ คือ ฝึกตน บังคับควบคุมจิตใจตนเอง 3) ขันติ คือ อดทน มุ่งมั่นในการทำงาน และ 4) จาคะ คือ เสียสละ มีน้ำใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของชุตินา สันทรัพย์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสุจริต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนสุจริต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศ และสภาพครอบครัว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 ปีการศึกษา 2558 ของโรงเรียนสุจริต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำนวน 226 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ อยู่ระหว่าง .63 ถึง .85 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบค่าที่ (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1) พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสุจริต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากมากไปน้อยตามลำดับ ได้แก่ ด้านความมีวินัย ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านมีจิตสาธารณะ และด้านอยู่อย่างพอเพียง

2) ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสุจริต สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศกับระดับความคิดเห็นพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน พบว่า เพศชายมากกว่าเพศหญิง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านงานครองงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการครองตน ด้านการครองคน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

และผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's) พบว่า ด้านการครองคน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกนั้นทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผลการวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่าผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน พบว่า เพศชายมากกว่าเพศหญิง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านงานครองงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการครองตน ด้านการครองคน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

และผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's) พบว่า ด้านการครองคน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ตัวแปรอื่นไม่ส่งผลต่อการทำให้พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร เปลี่ยนไป อาจขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นหลายประการ เช่น สภาพสิ่งแวดล้อมในการกรอกแบบสอบถามของผู้ตอบแบบสอบถาม สภาพภูมิอากาศ และอารมณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต (2555: 42-45 อ้างถึงในชุตินา สันทรัพย์, 2559: 46-60) กล่าวว่าร่องค้ำประกอบของอิทธิบาท 4 ไว้ดังนี้

1) ฉันทะ แปลว่า ความพอใจ ได้แก่ ความมีใจรักใคร่สิ่งๆ ที่ทำและพอใจให้รักในจุดหมายของสิ่งที่ทำนั้นอยากทำสิ่งนั้นๆ ให้สำเร็จ อยากให้งานนั้นหรือสิ่งนั้นบรรลุจุดหมายง่ายๆ ว่ารักงานและรักจุดหมายของงานพูดให้สื่กลงไปในทางธรรมว่า ความรักความใฝ่ใจปรารถนาต่อภาวะดีงามเต็มเปี่ยมสมบูรณ์ของสิ่งนั้นของงานนั้นอยากทำให้สำเร็จผลตามจุดหมายที่ดีงามนั้น เมื่อเห็นสิ่งนั้นหรืองานนั้นกำลังเดินทางไปสู่จุดหมายก็เกิดปีติเป็นความเอิบอิ่มใจ ครั้นสิ่งหรืองานที่ทำนั้นบรรลุจุดหมายก็รับโสมนัสเป็นความฉ่ำชื่นใจที่พร้อมด้วยความรู้สึกโปร่งโล่งผ่องใสเบิกบานแผ่ออกไปเป็นอิสระไร้ขอบเขตถ้าสามารถปลุกเร้าฉันทะให้เกิดอย่างแรงกล้าเกิดความรักในคุณค่าความดีงามความสมบูรณ์ของสิ่งนั้นหรือจุดหมายนั้นอย่างเต็มที่แล้ว คนก็จะทุ่มเทชีวิตและจิตใจอุทิศให้แก่สิ่งนั้นเมื่อรักแล้วก็มอบใจให้อาจถึงขนาดยอมสละชีวิตเพื่อสิ่งนั้นได้เมื่อมีฉันทะมาแล้วก็ต้องการทำสิ่งนั้นให้ดีที่สุดให้สำเร็จผลอย่างดีที่สุดของสิ่งนั้นของงานนั้น ไม่ห่วงพะวงกับสิ่งล่อเร้าหรือผลตอบแทนทั้งหลายจิตใจก็มุ่งมั่นแน่วแน่มั่นคงในการดำเนินสู่จุดหมายเดินเรียบสม่ำเสมอไม่ชานไม่ส่ายฉันทะสมาธิจึงเกิดขึ้นโดยนัยนี้และพร้อมไปกับปธานสังขารคือความเพียรสร้างสรรค์ก็ย่อมเกิดควบคู่มาด้วย

2) วิริยะ แปลว่า ความอาจหาญแกล้งกล้าบากบั่นก้าวไปใจสู้ไม่ย่อท้อไม่หวั่นกลัวต่ออุปสรรค และความยากลำบากเมื่อคนรู้ว่าสิ่งใดมีคุณค่าควรแก่การบรรลุถึงถ้าวิริยะเกิดขึ้นแก่เขาแล้วแม้ได้ยิวว่าจุดหมายนั้นจะลุล่วงได้ยากนักมีอุปสรรคมากหรืออาจใช้เวลาเท่านั้นปีเท่านั้นเดือนเขาก็ไม่ท้อถอยกลับเห็นเป็นสิ่งท้าทายที่เขาจะเอาชนะให้ได้ ทำให้สำเร็จคนที่มีความเพียรเท่าที่มีแรงหนุนเวลาทำงานหรือปฏิบัติธรรมก็ตามจิตใจจะแน่วแน่มั่นคงพุ่งตรงต่อจุดหมายสมาธิก็เกิดขึ้นได้เรียกว่าเป็นวิริยสมาธิพร้อมทั้งมีปธานสังขารคือความเพียรสร้างสรรค์เข้าประกอบคู่ไปด้วยกัน

3) จิตตะ แปลว่า ความคิดจดจ่อหรือเอาใจฝักใฝ่ ได้แก่ ความมีจิตผูกพันจดจ่อเฝ้าคิดเรื่องนั้นใจอยู่กับงานนั้นไม่ปล่อยไม่ห่างไปไหนถ้าจิตตะเป็นไปอย่างแรงกล้าในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรืองานอย่างใดอย่างหนึ่ง คนผู้นั้นจะไม่สนใจไม่รับรู้เรื่องอื่นๆ ใดๆ พุดอะไรเรื่องอื่นๆ ไม่สนใจแต่ถ้าพุดเรื่องงานนั้นจะสนใจเป็นพิเศษทันทีบางทีจิตทำเรื่องนั้นงานนั้นขลุกง่วนอยู่ได้ทั้งวันทั้งคืน ไม่เอาใจใส่ร่างกายแต่งเนื้อแต่งตัวอะไรเกิดขึ้นก็ไม่สนใจเรื่องอื่นเกิดขึ้นใกล้ๆ บางทีก็ไม่รู้ทำงานลิ้มวันลิ้มคืนลิ้มกินลิ้มนอนความมีใจฝักใฝ่เช่นนี้ย่อมทำให้สมาธิเกิดขึ้น จิตจะแน่วแน่มั่นคงสนิทในกิจที่ทำมีกำลังมากเฉพาะสำหรับกิจนั้นเรียกว่าเป็นจิตตสมาธิพร้อมกันนั้นก็เกิดปธานสังขาร คือความเพียรสร้างสรรค์ร่วมสนับสนุนไปด้วย

4) วิมังสา แปลว่า ความสอบสวนไตร่ตรองได้แก่การใช้ปัญญาพิจารณาหมั่นใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผลและตรวจสอบข้อสงสัยหย่อนเกินเลยบกพร่องหรือขัดข้อง เป็นต้น ในกิจที่ทำรู้จักทดลองและคิดค้นหาทางแก้ไขปรับปรุงข้อนี้ เป็นการปัญญาชักนำสมาธิซึ่งจะเห็นได้ไม่ยากคนมีวิมังสาเป็นพวกชอบคิดค้นหาเหตุผลชอบสอบสวนทดลองเมื่อทำอะไรก็คิดพิจารณาทดสอบไปเช่นคิดว่า ผลนี้เกิดจากสาเหตุอะไรทำไมจึงเป็นอย่างนี้ผลคราวนี้เกิดจากปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบเหล่านี้เท่านั้น ลองเปลี่ยนองค์ประกอบนั้นแล้วไม่เกิดผลอย่างที่เราคาดหมายเป็นเพราะอะไรจะแก้ไขที่จุดไหน ฯลฯ เป็นเหตุให้จิตแน่วแน่มั่นคงไปกับเรื่องที่พิจารณาว่าไม่ฟุ้งชาน ไม่วอกแวก และมีกำลังเรียกว่าวิมังสาสมาธิ ซึ่งจะมีปธานสังขาร คือ เพียรสร้างสรรค์เกิดมาด้วยเช่นเดียวกับสมาธิข้ออื่นๆ

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของธนวัน สายเนตร (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านคุณธรรม ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 29

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ พัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านคุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ตามนโยบาย โครงการโรงเรียนคุณธรรม กระทรวงศึกษาธิการ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย และพัฒนา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ นักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำนวน 38,959 คน การกำหนดขนาด ของกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 380 คน โดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan และสุ่มโดยการสุ่มแบบเจาะจง ผู้เชี่ยวชาญสำหรับพัฒนารูปแบบ จำนวน 12 คน และผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับ ประเมินรูปแบบ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบบันทึกการสนทนากลุ่มและแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านคุณธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ตามนโยบายโครงการโรงเรียนคุณธรรม กระทรวง ศึกษาธิการ มี 5 ด้าน ประกอบด้วย 1. หลักการของรูปแบบ : พัฒนานักเรียนด้านความรู้ ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ความพึงพอใจ ศรัทธา เลื่อมใส เกิดความนิยมยินดีที่จะรับจริยธรรมมาเป็นแนวประพฤติปฏิบัติ ด้านพฤติกรรมการแสดงออก 2. วัตถุประสงค์ : เพื่อให้โรงเรียนมีรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมเชิง จริยธรรมด้านคุณธรรม ความพอเพียง ความกตัญญู และด้านความซื่อสัตย์ สุจริต 3. การนำรูปแบบไปใช้ : มุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนทุกช่วงวัย ด้านความรู้ ความสามารถ ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิต อย่างเหมาะสมเต็มตามศักยภาพ 4. วิธีดำเนินการ : แต่งตั้งคณะทำงานส่งเสริมพฤติกรรม เชิง จริยธรรมด้าน คุณธรรม 5. เงื่อนไขความสำเร็จ : นักเรียนได้รับการพัฒนาแบบองค์รวม คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้าน อารมณ์และสังคม

3. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างประสบการณ์ทำงานกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร โรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน พบว่า ด้าน การครองคน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการครองตน ด้านการครองงาน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง สถิติ

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผลการวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างประสบการณ์ ทำงานกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน พบว่า ด้านการครองคน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าด้านการครอง คน หมายถึงการกระทำรวมถึงท่าทีที่ผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร แสดงปฏิสัมพันธ์ต่อผู้ร่วมงานหรือผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความพึงพอใจ สอดคล้องกับหลักพรหมวิหาร 4 ได้แก่ 1) เมตตา คือ ความรัก ความปรารถนาดี 2) กรุณา คือ ความสงสาร อยากช่วยเหลือผู้อื่น 3) มุทิตา คือ ความเบิก บานพลอยยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นมีความสุข และ 4) อุเบกขา คือ ความมีใจเป็นกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของนาย ประชา เทศพานิช (2562) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาจริยธรรมของผู้ประกอบกิจการโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทยเชิงพุทธบูรณาการ ดุษฎีนิพนธ์เรื่อง “แนวทางการพัฒนาจริยธรรมของผู้ประกอบกิจการโทรทัศน์ดาวเทียม ใน ประเทศไทยเชิงพุทธบูรณาการ” มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และสภาพปัญหาของผู้ ประกอบกิจการโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมของผู้ประกอบ กิจการโทรทัศน์ดาวเทียมในประเทศไทย 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาจริยธรรมของผู้ประกอบกิจการโทรทัศน์ ดาวเทียมในประเทศไทยเชิงพุทธบูรณาการ งานวิจัยเรื่องนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยศึกษาจากเอกสารและการ สัมภาษณ์เชิงลึกโดยกำหนด กรอบการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ด้วยวิธีการพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

จากแนวคิดทฤษฎีด้านสื่อสารมวลชนได้กล่าวถึงการกระทำผิดจริยธรรมของสื่อสารมวลชนไว้หลายประการ เช่น การโกหกและหลอกลวงเสนอข่าวสารข้อมูลที่ไม่จริง การมือคด ลำเอียงที่ฝืนต่อจริยธรรม การมีผลประโยชน์ทับซ้อน ของสื่อมวลชน และการขาดความเมตตาธรรมของสื่อ เป็นต้น

ปัญหาด้านจริยธรรมของผู้ประกอบกิจการโทรทัศน์ดาวเทียม ส่วนใหญ่ยังขาดจริยธรรมขาดความรับผิดชอบ ต่อวิชาชีพในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ปัญหาการประทุษร้ายทางวาจา ปัญหาการสร้าง ความเกลียดชัง ปัญหาการสร้าง ความแตกแยกในสังคม ปัญหาการโฆษณาเกินจริง ปัญหาการอวดอ้างสรรพคุณเกินจริง ปัญหาการชวนเชื่อ ง่าย ไร้สาระ

และปัญหารายการที่ส่อไปในทางลามก อนาจาร ซึ่งจะมีผลกระทบต่อผู้ชมและสังคม ซึ่งหากยังไม่ได้รับการแก้ไขย่อมส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคในวงกว้างเนื่องจากกลุ่มผู้บริโภคที่รับชมโทรทัศน์ดาวเทียมมีเป็นจำนวนมากทั่วประเทศ

หลักพุทธธรรมที่สอดคล้อง ในการนำมาใช้บูรณาการกับวิธีการพัฒนาจริยธรรม เพื่อใช้แก้ไขปัญหในปัจจุบัน ซึ่งประกอบไปด้วย หลักอริยมรรคมีองค์ 8 หลักเบญจศีล เบญจธรรม หลัก พรหมวิหาร 4 และหลักอคติ 4 ซึ่งสรุปได้ 4 วิธีเชิงพุทธบูรณาการ ดังต่อไปนี้

1. หลักมรรคมีองค์ 8 นำมาบูรณาการกับวิธีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพสื่อสารมวลชนฉบับใหม่ให้เร็วที่สุด เพื่อให้ทุกสื่ออยู่ภายใต้ องค์กรวิชาชีพสื่อสารมวลชนอันเดียวกัน เพื่อให้มีการควบคุมและกำกับดูแลกันเอง (Self Regulation) จะทำให้เกิดผลเป็นความประพฤติที่ถูกต้องดีงามทั้งกาย วาจา ใจ

2. หลักเบญจศีล, เบญจธรรม นำมาบูรณาการกับวิธีการหยุดยั้งหรือไม่สนับสนุนช่อง โทรทัศน์ดาวเทียมที่กระทำผิดกฎหมาย หรือกระทำผิดจริยธรรม มีบทลงโทษในทางปฏิบัติที่เคร่งครัด ชัดเจนจาก กสทช. จะทำให้มีความประพฤติที่คิดถูก พูดถูก ทำถูก ไม่ทำในสิ่งที่ผิดกฎหมาย ไม่ทำใน สิ่งที่ผิดศีลธรรม

3. หลักพรหมวิหาร 4 นำมาบูรณาการกับการส่งเสริมวิชาชีพสนับสนุนให้มีการจัด Forum การอบรม การเข้าค่าย สัมมนา โดย กสทช. และหน่วยงานองค์กรวิชาชีพสื่อสารมวลชน โดยใช้การจัดสนทนาแบบ Dialogue และ Collaborative ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ มีความปรารถนาดีต่อกัน มีความรักความเมตตา จะทำให้เกิดผลเป็นความประพฤติที่ประกอบด้วยความรัก ความปรารถนาดี อยากให้เขาพ้นทุกข์อย่างมีปัญญา

4. หลักอคติ 4 นำมาบูรณาการกับการส่งเสริมสนับสนุน ให้มีผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงาน ภายนอก กสทช. ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการออกระเบียบ ข้อบังคับ แนวทางในการปฏิบัติและบทลงโทษต่างๆ อย่างเป็นธรรมและเป็นกลางในเรื่องความผิดทางจริยธรรม รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุน ให้ผู้ประกอบการได้นำเสนอข่าวหรือรายการด้วยความ เป็นกลาง เหมาะสม ปราศจากอคติต่างๆ จะทำให้เกิดผลเป็นความประพฤติที่มีความเที่ยงตรง ยุติธรรม เป็นกลาง ไม่เอนเอียง

จากที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย คือ “NFFFP = GOOD SATELLITE TV OPERATOR MODEL” โดยมีรายละเอียดดังนี้ “N” (THE NOBLE EIGHTFOLD PATH) คือ อริยมรรคมีองค์ 8 “F” (FIVE PRECEPTS) “F” (FIVE DHARMA) คือ เบญจศีล เบญจธรรม “F”(FOUR SUBLIME STATES OF MIND) คือ พรหมวิหาร 4 และ “P” (PREJUDICE) คือ อคติ 4

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นประโยชน์ต่อการนำผลการวิจัยไปใช้ เพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางในพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานครซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอข้อเสนอแนะ 2 ประการ คือ ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่ค้นพบ จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยรวมผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารงานของโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ ตามกรอบงานวิจัยทั้ง 3 ด้าน การครองตน การครองคน และการครองงาน อย่างเต็มที่

2. ผลการวิจัยในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในหน่วยงานหรือสถานศึกษาอื่นๆ หน่วยงานต้นสังกัดควรนำไปประชาสัมพันธ์ และประยุกต์ใช้กับสภาพบริบทของแต่ละโรงเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยที่ค้นพบว่าพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายที่ 21 กลุ่มกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร และมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ตามลำดับดังนี้

1. ด้านการครองตน ควรทุ่มเทปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถแม้จะมีปัญหาหรือข้อจำกัด
2. ด้านการครองคน ควรสนับสนุนเพื่อนร่วมงานที่มีความสามารถให้มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การทำงาน
3. ด้านการครองงาน ควรแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานด้วยการใช้เหตุผลมากกว่าใช้อารมณ์
4. ควรวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ และ R&D เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก
5. ควรมีการวิจัยใช้ตัวแปรอื่น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย และมีการเปรียบเทียบกับตัวแปรอื่น

บรรณานุกรม

- ชุติมา สังกทรัพย์. (2559). *พฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสุจริต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2563). *บทบาทนักคิดนักการศึกษาไทย. บทความทางวิชาการ*. เอกสารประกอบการบรรยาย. ถ่ายสำเนา.
- ธนวัน สายเนตร. (2559). *การพัฒนา รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านคุณธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29*. (ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- ธีรังกูร วรบำรุงกุล. (2559). *ผู้นำสถานศึกษา: การนำเชิงจริยธรรมแห่งอนาคต, ศตวรรษที่ 21*. (ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- ประชา เทศพานิช. (2562). *แนวทางการพัฒนาของผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมในในประเทศไทยเชิงพุทธบูรณาการ*. (ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา